

157
/2

Det är typiskt för biskop Cullbergs inlägg att han citerar ett tillägg till sitt herdabrev som infördes i anledning av framställd kritik, men inte citerar de texter som varit grundvalen för vårt uttalande i ledaren den 12 dennes. Det är därför behövt att än en gång erinra om dessa texter. Här är inte fråga om några löstryckta citat, utan om ett genomfört resonemang från biskopens sida. Följande relativt utförliga citat torde visa hur saken ligger till. Efter att ha refererat särskilt prenazisten Oswald Spenglers angrepp mot det demokratiska samhällsskicket skriver hr Cullberg bl. a.

"Kyrkan är minst av allt främmande för den våldsamma kritik, som nu riktas mot den bortdöende tidsåldern. Hon har själv under decennierna sagt ungefär detsamma. Hon har med smärta iakttagit den inifrån fortgående upplösningsprocessen i vår kultur. Hon har — länge för döva öron — påtalat det mesta av det som nu är föremål för piskslagen: frihetens missbruk till självsväld, demokratins urartning till partigräl, det lyckoideal, som avslöjat sig i tidens fadda njutningskult, den dåsta ovilligheten att ta på sig personliga offer till det helas båtad och för att trygga släktets framtid. I allt detta har hon icke kunnat undgå att se symtomen på den västerländska kulturens åderförkalkning, även om hon brukat en mindre biologisk terminologi. Långt innan uttrycket 'Untergang des Abendlandes' blivit ett slagord, hade hon talat om den d. om. som måste gå över världen, om icke en radikal förnyelse kommer till stånd. Och utan tvivel — den brytningstid, som nu är inne, den är domen, icke den slutgiltiga, men en sådan dom som Gud då och då håller med sin mänsklighet."

"Hårdast bryta sig meningarna kring frågan om det politiska samhällsskickets nyordning. Den demokratiska samhällssynen ligger i stöpsleven. För många människor synes demokratiens undergång innebära ett dräpslag för kristet samfundsliv över huvud. Jag kan icke se saken så, trots att jag själv alltid betraktat de demokratiska idealen såsom närt när självklara förutsättningar för samhällsliv och samhällssyn. Ty jag kan icke undgå att se de ödesdigra verkningarna av det faktum att de nutida demokratierna skurit av förbindelsen med de kristna livsmakter på vilka deras existens från begynnelsen var uppbyggd. Därmed har i själva verket deras livsnerv avklippts, och redan höras fotstegen av de män som skola bära dem till graven."

"Kyrkan kan icke stå som en likgiltig åskådare inför denna sociala maktkamp, men lika litet som hon får identifiera sig med den demokratiska samhällssynen, lika litet får hon göra någon annan politisk ideologi till sin egen."

"Om kyrkan sålunda principiellt skall vara redo att tjäna sin Herre

och sitt folk i varje situation och inom ramen av varje samhällsskick, så ges det dock — det borde vara självklart — en bestämd reservation: hon måste själv tillerkännas obesuren frihet att förkunna evangeliet om Kristus."

"Icke ens angrepp på den allmänna tanke-, tros- och yttrandefriheten får föranleda kyrkan att frångå sin lojalitet mot dem som ha den politiska ledningen av hennes folk om hand — så länge hennes egen frihet icke sättes i fråga."

Dessa citat torde vara tillräckligt talande. Hr Cullberg hörde på sommaren 1940 "fotstegen av de män som skola bära dem (de nutida demokratierna) till graven". Han förklarade att inte ens en sådan samhällsordning som vi gemenligen betecknar som diktatur skulle föranleda kyrkan att frångå sin lojalitet mot den politiska ledningen. Vi anser oss ha korrekt refererat biskopens tankegång i orden att han "förklarade svenska kyrkan" vara redo att böja sig för en diktatur — underförstått den nazistiska diktaturen — blott kyrkan själv finge vara i fred". Det förefaller oss i själva verket omöjligt att tolka hr Cullbergs uttalanden på något annat sätt; den sats vi skriver är ju nästan ordagrant densamma som den kursiverade satsen hos Cullberg. Biskop Cullberg borde alltså i stället för att angripa oss för lögnaktighet och illvilja erkänna att han uttryckt sig på ett betänkligt sätt, vare sig han nu menade vad han skrev eller blott var skyldig till slarv eller tanklöshet.